

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREKIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1981
7 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1110

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gruodžio 22 d. sprendimo Nr. SV-S-341 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 3 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo Nr. VIII-1981 7 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1110 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas įgyvendina 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti nuostatas. Direktyva (ES) 2015/2436 siekiama, kad įregistruoto prekių ženklo įgijimo bei jo išlaikymo sąlygos visose valstybėse narėse būtų iš esmės vienodos. Direktyvoje (ES) 2015/2436, *inter alia*, nustatyta, kokie žymenys gali sudaryti prekių ženklą, ir reglamentuoti atsisakymo registruoti prekių ženklą ar prekių ženklo negaliojimo, taip pat jo panaikinimo pagrindai, įskaitant atvejus, kai ženklas tapo bendrinio pavadinimu arba klaidinančia nuoroda. Pažymėtina, kad Įstatymo projektu siekiama pakeisti su Europos Sąjungos teise suderintas nacionalines prekių ženklų sistemos teisės normas. Įstatymo projekto nuostatos išplečia aplinkybių, susijusių su atsisakymo registruoti prekių ženklą arba jo registracijos pripažinimo negaliojančia dėl galimo visuomenės suklaidinimo pagrindu, sąrašą, taip pat aplinkybių, susijusių su ženklo registracijos panaikinimo, jam tapus bendrinio pavadinimu arba klaidinančia nuoroda, pagrindu, sąrašą. Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai nėra suderinami su Direktyvos (ES) 2015/2436 nuostatomis (4 straipsnio 1 dalies g punktu ir 20 straipsnio a punktu).

2. Remiantis Direktyva (ES) 2015/2436 ir suformuota Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagrindinė prekių ženklų paskirtis yra atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kito asmens prekių arba paslaugų (prekių ar paslaugų kilmės funkcija). Prekių ženklu siekiama garantuoti juo pažymėtų prekių ar paslaugų kilmę, kad vartotojai galėtų atskirti vieno asmens prekes ar paslaugas nuo kito asmens prekių ar paslaugų. Prekių ženklu siekiama užtikrinti, kad visos juo žymimos prekės ar paslaugos yra pagamintos ar suteiktos kontroliuojant vienintelei įmonei, kuri atsako už šių prekių ar paslaugų kokybę. Vis dėlto pažymėtina, kad prekių ženklais nėra siekiama užtikrinti išsamios informacijos vartotojams apie prekių ženklais žymimų prekių ar paslaugų savybes, ypatybes, pobūdį, sudėtį, gamybos ar paruošimo būdą pateikimo. Todėl Įstatymo projekte numatytos nuostatos nebūtų suderinamos su galiojančios prekių ženklų apsaugos sistemos tikslais, paskirtimi ir funkcijomis. Siekiant tinkamai informuoti vartotojus apie jiems siūlomas prekes ir paslaugas, Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktuose nustatyta verslininko (pardavėjo) pareiga suteikti vartotojui būtiną, teisingą ir išsamią informaciją (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228⁶ straipsnio 1 dalis, 6.228⁷ straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 5 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsnis, 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB)

Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004).

3. Prekių ženklų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 7 punkto ir 24 straipsnio 2 punkto nuostatos, kurias siūloma keisti Įstatymo projektu, ir Direktyvos (ES) 2015/2436 4 straipsnio 1 dalies g punktas bei 20 straipsnio a punktas savo turiniu sutampa su 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo 7 straipsnio 1 dalies g punktu ir 58 straipsnio 1 dalies c punktu. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra suformavęs jurisprudenciją, pagal kurią nuostatos, kurių turinys Direktyvoje (ES) 2015/2436 ir Reglamente (ES) 2017/1001 yra toks pat, turi būti aiškinamos vienodai (be kita ko, žr. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2006 m. sausio 12 d. sprendimo C-173/04 P, 29 punktą; Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2017 m. liepos 6 d. sprendimo C-139/16 27 punktą ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2018 m. liepos 25 d. sprendimo C-129/17 29 punktą). Pitarus Įstatymo projektui, nebūtų įmanoma užtikrinti vienodo Prekių ženklų įstatymo nuostatų, įgyvendinančių Direktyvos (ES) 2015/2436 nuostatas, ir Reglamento (ES) 2017/1001 nuostatų aiškinimo.

4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2006 m. kovo 30 d. sprendimu byloje C-259/04 išaiškino nuostatas, kurios yra tapačios Prekių ženklų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 7 punkto ir 24 straipsnio 2 punkto nuostatomis. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, pabrėžęs pirminę prekių ženklų funkciją – atskirti vienai įmonei priklausančias prekes arba paslaugas nuo kitai įmonei priklausančių prekių arba paslaugų, konstatavo, kad nurodytas pagrindas gali būti taikomas esant tikram suklaidinimui arba pakankamai didelei tikimybei suklaidinti vartotoją. Europos Sąjungos Intelektinės nuosavybės tarnyba nurodo, kad taikant šį atsisakymo registruoti prekių ženklą ir jo registracijos pripažinimo negaliojančia pagrindą dėl galimo visuomenės suklaidinimo, pavyzdžiui, dėl prekių ar paslaugų rūšies, kokybės ar geografinės kilmės, taikoma prezumpcija, kad vidutinis vartotojas yra pakankamai dėmesingas ir neturėtų būti laikomas ypač pažeidžiamu dėl klaidinimo. Šis pagrindas paprastai taikomas tik tada, kai prekių ženklas kelia aiškių lūkesčių, kurie akivaizdžiai prieštarauja, pavyzdžiui, prekių pobūdžiui, kokybei arba geografini kilmėi, todėl yra pakankamai didelė rizika, kad vartotojas bus suklaidintas.

5. Vadovaujantis Direktyvos (ES) 2015/2436 ir Prekių ženklų įstatymo nuostatomis, registruojant prekių ženklus, visais atvejais tikrinama, ar nėra absoliučių atsisakymo registruoti prekių ženklą ir jo registracijos pripažinimo negaliojančia pagrindų, o dėl santykinės atsisakymo registruoti ženklą ir jo registracijos pripažinimo negaliojančia pagrindų sprendžiama tik esant suinteresuoto asmens kreipimuisi. Tai, kad prekių ženklas gali suklaidinti visuomenę, pavyzdžiui, dėl prekių ar paslaugų rūšies, kokybės ar geografinės kilmės, yra absoliutus atsisakymo registruoti prekių ženklą pagrindas. Pitarus Įstatymo projektui, sprendžiant dėl prekių ženklo registravimo, kiekvienu atveju turėtų būti papildomai vertinami prekių ženklų numatomų žymėti prekių ar paslaugų ypatybės, pobūdis, savybės, sudėtis, gamybos ar ruošimo būdas, o tai ne tik pažeistų absoliučių ir santykinės atsisakymo registruoti ženklą ir jo registracijos pripažinimo negaliojančia pagrindų pusiausvyrą, bet ir padidintų administracinę naštą patiems pareiškėjams, apsunkintų prekių ženklų registravimą bei sumažintų prekių ženklų registravimo galimybes.

6. Įstatymo projektas tiek, kiek juo numatomas galimas visuomenės suklaidinimas dėl prekių ar paslaugų tapatumo, nėra suderinamas su Prekių ženklų įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose bei Direktyvos (ES) 2015/2436 5 straipsnio 1 dalyje nustatytais santykiniais atsisakymo registruoti prekių ženklą ir jo registracijos pripažinimo negaliojančia pagrindais.

7. Įstatymo projektu siekiama spręsti problemas, kylančias dėl prekių ženklų naudojimo, o ne dėl jų registravimo. Vadovaudamasis Prekių ženklų įstatymu, Valstybinis patentų biuras, išnagrinėjęs prekių ženklų paraiškas, sprendžia dėl prekių ženklų registravimo

ir tvarko Lietuvos Respublikos prekių ženklų registrą. Valstybinio patentų biuro įgaliojimai neapima prekių ženklų naudojimo komercinėje veikloje priežiūros. Įstatymo projekte nurodytas prekių ir paslaugų savybių, tapatumo, sudėties, gamybos ar ruošimo būdo vertinimas neatsiejamas nuo prekių ženklų faktinio naudojimo, kurį ženklinant atskiras produktų kategorijas reglamentuoja ne Prekių ženklų įstatymas, o kiti teisės aktai (pavyzdžiui, prekių ženklų naudojimą maisto produktams ženklini reglamentuoja 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą, Reglamentas (ES) Nr. 1169/2011), taip pat reikalavimų, susijusių su prekių ženklų naudojimu, vykdymą prižiūri ne Valstybinis patentų biuras, o kitos institucijos (pavyzdžiui, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba – maisto produktų, Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos – azartinių lošimų, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas – tabako gaminių ir kt.). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio nutarimo 1–7 punktuose, laikytina, kad Įstatymo projektas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtinto teisėkūros sistemiškumo principo.

8. Problemą, tai yra galimą vartotojų klaidinimą naudojant prekių ženklus, galima išspręsti ir netaikant teisėkūros priemonių (įstatymų pakeitimų). Pažymėtina, kad įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, sukurta bendra informavimo ir konsultavimo intelektinės nuosavybės klausimais platforma (www.intelektine.lt), kurioje galima rasti informaciją ir dėl prekių ženklų naudojimo. Be to, siekiant užtikrinti vienodą prekių ženklų naudojimo reikalavimų aiškinimą, pradėta bendradarbiauti kompetentingoms valstybės institucijoms – Valstybiniam patentų biurui ir priežiūros institucijoms. Nustačius, kad prekių ženklai naudojami taip, kad iš esmės iškreipia arba gali iškreipti vidutinio vartotojo ekonominę elgesį, susijusį su šiais ženklais pažymėtais produktais, arba pažeidžiant reklamos reikalavimus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymu arba Lietuvos Respublikos reklamos įstatymu, atsakingiems komercinės veiklos subjektams gali būti taikomos šiuose įstatymuose nustatytos sankcijos. Už Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo, Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo ar kitų Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriuose nustatomi papildomi ar kiti prekių ženklų naudojimo reikalavimai, pažeidimus gali būti taikomos šiuose įstatymuose nustatytos sankcijos. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, laikytina, kad Įstatymo projektas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinto teisėkūros tikslingumo principo.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras